

Titel: text, [fonem] 145-0020

Citation: "text, [fonem] 145-0020", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 4. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_145-shoot-wacc-1992_0005_145_fonem_0020_p4_bP3_TB00008/facsimile.pdf (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

forskellige sprog. - Naar man sammenligner med andre der har været inspireret af det ortografiske problem (fx. den gamle islænding) er det endvidere påfaldende at ~~xxxxxxxxxxxx~~ problemet hos Jones er set fra en anden synsvinkel. For islændingen drejer det sig om at alle betydningsadskillende forskelle skal være markeret i ortografien, altså at der gøres tilstrækkeligt ~~xxxxxxxx~~ adskillelser, for Jones ligger hovedvægten på at lyd der staar i forskellig stilling og derfor ikke kan anvendes betydningsadskillende kan betegnes med samme bogstav, altså at der ikke gøres flere adskillelser end nødvendigt. ~~xxxxxxxx~~ Det beror muligvis på at et hovedspørgsmaal for ham har været simplificeringen af engelsk ortografi, hvor der snarere gøres for mange end for faa adskillelser. - ~~Denne~~ Denne indstilling forklarer igen hans definition af fonemet. -

Hans fonemdefinition er formuleret noget forskelligt i forskellige artikler men i hovedsagen er det det samme. Allerede i den første afn. om spm. 1929 (B15) hedder det: two sounds of a lg. are said to belong to the same phoneme when they are related in character and it so happens that one of them never occurs in exactly the same situation as the other in connected sentences of that language (p.43-44). 1931 (B16) ~~xxxyder~~ def.: A phoneme may be defined as a family of sounds in a given language consisting of an important sound of the language together with other related sounds which takes its place in particular sound sequences" ~~xxxxxxxx~~ og dette gentages næsten ordret 1950 (B 20 p. 7). ~~Det~~ Nyt er kun at han nu betoner at fonemerne opstilles på basis af ordet, ikke på basis af sætningen, eller sætningens vilde man komme til et større antal. Fonemet er altså en lydfamilie, og J. siger selv at ~~xxxxxxxx~~ han opfatter fonemet som en fysisk størrelse (p. 212 ff). Han nævner ogsaa udtrykkeligt ~~xxxxxxxx~~ at han ikke vil opstille en disciplin om fonemet som er forskellig fra fonetikken, det drejer sig om "the phonemic aspects of phonetics". Han har vaklet noget m.h.t. antagelsen af en "mental" opfattelse af fonemet som en abstraktion, og i artiklen B18 er han inde på forsk. grader af abstraktion, men det er han gaaet bort fra igen. - Det funktionelle synspunkt nævner han ogsaa, men gaar ikke ind for det. - Den betydningsadskillende funktion er for ham ikke en del af definitionen, men en mulig følge. Det er ikke altid man kan finde ordpar, og det er ikke noget fundamentalt. (B 20 p. 13-14, og allerede i den første artikel (B 15) hvor det endogsaa siges at man kan gruppere lydene i fonemer uden at kende ordenes betydning. (cf. siden Bloch). - p. 39 siges ganske vist at den hurtigste og sikreste maade til at opstille fonemer er at prøve om de er betydningsadskillende, men hvis der ikke eksisterer ordpar, saa man se på dem i lignende omgivelser; og ~~xxxxxxxx~~ lydene tilhører forskellige fonemer, hvis det kan vises at deres brug ikke er afhængig af andre forskelle i ordet. Kommutation synes imidlertid alligevel at have sneget sig ind i definitionen, for der tales om speech sounds der grupperes i fonemer, og p. 2-3 defineres speech sound saaledes: The linguistic conception of the "speech sound" is determined by the possibility of removing a section from a chain and replacing it by a section of another chain, the sections being such that the exchange is capable of changing a word into another word. - en speech sound er "a minimum section capable of being exchanged in the manner above indicated." Man kan sit på at det er klart ikke opstille speech sounds uden at kende ordenes betydning, og de ~~xxxx~~ fri varianter adskilles på grundlag af kommutation. - Ikke desto mindre kan Jones med noget større ret end Bloch havde at han kan opstille fonemer uden at kende ~~bet~~